

Interview. Minder Europa? Sp.a-bolleboos Jan Cornillie wil er juist meer van, maar wel anders

2017 kondigt zich donkergrijs aan voor de sociaaldemocratie. Zowel in Frankrijk, Nederland als Duitsland mag een electorale pandoering verwacht worden, en in de Vlaamse oppositie schiet het ook niet op. Tijd voor een ruk aan het stuur, vindt Jan Cornillie, hoofd van de sp.a-studiedienst.

BART ECKHOUST

Meer Europa dus. Het is niet bepaald het winnend lot, als je kiezers wilt verliezen. Toch schrijft Jan Cornillie in zijn nieuwe pamflet *Naar een Europese Unie van Welvaartsstaten* dat als links de welvaartsstaat wil laten overleven, dat onvermijdelijk via Europa moet gebeuren.

"Ik heb me altijd een Europeaan gevoeld, maar op dit moment word ik ook niet meer warm van het Europese project," zegt hij. "Al die gemiste kansen zijn op zijn minst jammer, en vaak gewoon weerzinwekkend."

U noemt, samen met Rutger Bregman, 2016 het 1933 van onze generatie.
Jan Cornillie: "Je hoeft dat niet apocalyptisch op te vatten. Pas als het beleid blijft volhouden dat er geen alternatief is, dan ziet het er slecht uit. Dat is wat in Europa in 1933 gebeurde met de opkomst van het nazisme. Maar 1933 is ook het jaar van de New Deal van Roosevelt. Roosevelt heeft zijn munt versterkt, een groot investeringsplan gelanceerd en de sociale zekerheid uitgebouwd. Dat is precies wat wij nu ook nodig hebben."

De politieke wind waait de andere kant uit.
"Op links moeten we beslissen wat we gaan doen. Gaan we ons blijven moeslepen met dat 'There Is No Alternative'-verhaal, of gaan we consequent een alternatief verdedigen?"

"De Commissie-Juncker is al een stap voorwaarts. Als de huidige Belgische regering met haar rammelende begroting had moeten voldoen aan de eisen van Barroso of Olli Rehn, was ze gigantisch gezakt. (grinst) Het is dankzij de socialisten dat ze er nu niet een vernamming van afkomt. Juncker levert verdienstelijk werk, maar verdienstelijk is niet goed genoeg in deze urgente tijd. Als dit echt de Commissie van de laatste kans is, dan zijn we die aan het missen."

De realiteit is dat zowel in Duitsland, Frankrijk als Nederland de socialisten op zwaar vertoef staan. En in Italië heeft Renzi zichzelf tot ontproffen gebracht.
"Het beleid van François Hollande was niet beter of slechter dan dat van zijn voorgangers. 'Even goed' is niet goed genoeg. Hollande had de leiding kunnen nemen van een links alternatief voor Europa. Hij heeft gezeget voor Merkel. Dat is het drama van links in Europa: ergerfel roepen, en dan zonder ruggengraat aan de onderhandelings-tafel gaan zitten."

Wat is dan uw alternatief?
"We moeten stoppen over 'Sociaal Europa'. Dit Europa is niet sociaal te krijgen. Je kunt wel wat koterij bijhouden, maar dat verandert niets aan de kern van de zaak. De huidige EU is sociaal. Bij toepassing van haar spelregels krijg je een link naar het sociale aspect. Griekenland is daar een extreem voorbeeld van: dat het land naar de verdoemenis gaat, maakt niet uit, als de regels maar gevolgd worden. Ikem van de regels van het vrij verkeer als dat tot sociale dumping leidt, dan is dat bijklaar maar zo."

Reden voor velen om te zeggen: EU, weg ermee.
"We hebben die EU nochtans nodig om onze welvaartsstaat te verzekeren. De rechts-populisten scoren met de illusie van controle: we sluiten de grenzen en dan hebben we weer 'sovereïen' controle over ons lot. De trend toont nu aan dat dat een bevoegching is: de migratie naar het VK gaat niet stoppen."

"Bovendien dreigt die terugkeer naar protectionisme juist een verlies van controle te veroorzaken. De welvaartsstaat komt in ademnood, als landen een race naar de bodem inzetten voor

► Jan Cornillie leidt de sp.a-studiedienst, maar is streng voor links. Over de Europees-Turkse deal: 'Ik ben geen fan van Erdogan, maar er moest iets gebeuren.' © TIM DIRVEN

'Dit Europa is niet sociaal te krijgen'

Wie is Jan Cornillie?

- 39 jaar, woont in Vorst
- Hoofd studiedienst sp.a sinds 2014
- Voordien, vanaf 2003, adjunct-ijkabinetschef bij de ministers Renaat Landuyt, Bert Anciaux, Kathleen Van Bremot en Johan Vande Lanotte
- Werkte als consultant voor Oxford Economic Research Associates in Oxford
- Zette eerste passen in de politiek bij ID21, samen met onder anderen Bert Anciaux en Vincent Van Quickenborne

'schatkist' die kan lenen op de markt aan veel betere tarieven dan individuele landen. De Griekse schuld bedraagt 3 procent van het Europees bp. Als we zouden willen, kopen we die morgen op."

Er blijft wel een moreel risico. Als de spreekwoordelijke Griek weet dat de Duitser zijn gedrag verzoekt, zal hij niet hervormen.

"We zijn door de Duitsers benut met een obsessie met moreel risico. Elke verzekering draagt een risico van misbruik met zich mee. Maar ga je je huis laten afbranden omdat het verzekerd is? Ga je nonchalant de keuzen 's nachts laten branden onder de kerstboom?"

"De unieke obsessie voor staatschuld is contraproductief gebleken. Griekenland heeft bijvoorbeeld een falend onderwijsstelsel, waardoor het nooit talent heeft ontwikkeld om vooruitgang te boeken, en de samenleving extreem ongelijk is. Hadde we niet veel beter daar een keer naar gekeken, in plaats van enkel naar het tekort op hun begroting? Als deel van het herstelplan voor Griekenland heeft Duitsland opgelegd dat winkels op zondag moeten open gaan. Hoe banaal kan het zijn?"

Toont België niet aan dat een verzeerde welvaartsstaat de zwakste partner niet meteen aanzet tot dadendrang?

"Ik zou zelf ook graag hebben dat Franstalig België iets minder reserve zou tonen in de activiteit en sociale investering. Je kunt de samenlevingsproblemen in Brussel niet verklaren zonder te kijken naar het falende Franstalige onderwijs. Ik zou niet liever willen dan de Franstaligen aanspreken om hun onderwijs op orde te brengen. Dat geldt ook voor de hele Europese Unie. Juist op vlak van onderwijs zou je een arcaïsmen moeten creëren, waarin het onderwijs van alle lidstaten naar elkaar toe moet groeien naar een hoger niveau."

Een onderwijsnorm, een Europese minister van Financiën, Europese vennootschapsbelasting... U gaat ver in het afstaan van meer bevoegdheid aan de EU.

"Het gaat niet enkel om 'meer Europa', het gaat om wat we van Europa nodig hebben om de fundamentele van onze welvaartsstaat overeind te houden. Dat is juist wat Europa niet doet. De btw is geharmoniseerd, maar de vennootschapsbelasting niet. En dus blijven lidstaten elkaar kapot concurreren met buitensijde belastingvoordelen voor multinationals."

U wil een Europese 'Piketty-belasting' op vermogen. Klinkt utopisch.
"Het is niet omdat het utopisch is, dat het niet juist is. Piketty heeft gelijk. De eurozone zit op een gigantisch spaaroverschot."

"Je zou de lage rente op spaargeld als een impliciete vermogensbelasting kunnen beschouwen. Het is wel een onrechtvaardige belasting die kleine spaarders in verhouding harder treft en vermogen buiten het spaarboekje ongemoeid laat. Draai dat om. Beter is om een percentage vermogenswinst van de allerrijksten te belasten, om dan met dat geld banen te creëren."

Dus heeft een uitsluitend Belgische meerwaardebelasting geen zin?

"België is het enige land dat er nog geen heeft. Zou belasting heeft dus wel zin. Een echte vermogenswinstbelasting zou ook interessant zijn, maar het zal moeilijk zijn om die enkel in België efficiënt in te zetten. Er is altijd een risico dat de hoogste vermogens weglopen."

Waarom bent u zo streng voor Duitsland?

"De mislukte aanpak van de eurocrisis is een Duits ontwerp. Duitsland heeft zichzelf als een buijl gedragen. Maar ze zijn temminst wel consequent. De laatste tijd heb ik welkeerheid in een enorme genomen, met een fundamentele hervorming van de welvaartsstaat onder Schröder. Alleen hebben ze dat momentum geen gebruik gemaakt om de welvaartsstaat te versterken door een minimumloon op te leggen. Met als gevolg dat de armoede er flink aan het stijgen is. "Onze vleesindustrie bijvoorbeeld is kapot gecconcurreerd door de Duitse, met haar laagloonarbeid van migranten in nepstatuten. De Duitse gemeentes moesten toen met armoedepremies tussenbeide komen. Dat kan toch niet de bedoeling zijn."

U vindt ook dat Duitsland de leiding moet nemen in de uitbouw van een Europese defensie. Wow.
"Ik pleit voor een Europees leger, niet voor een Duits leger dat Europa overneemt. (glimlacht) Rondom Europa zijn er momenteel vijftien conflictcharters. We kunnen niet besluiteeloos blijven toekijken hoe de president of Saudi-Arabië hun invloedsferen vergroten. Er zijn twee grote krijgsmachten in Europa: Groot-Brittannië en

Frankrijk. De Britten zijn weg en zij zouden toch nooit hun militaire macht willen delen, maar de Fransen doen ook gewoon hun goesting. "Duitsland heeft het geld en het industriële belang om het voortouw te nemen. Duitsland en leger in één zin blijft naar klinken, maar juist omwille van hun geschiedenis zullen zij altijd Europees en multilateraal denken."

Daarmee zegt u ook: het traditionele pacifisme van links heeft zijn beste tijd gehad.

"We moeten niet naïef zijn. De VS trekken zich stilaan terug uit ons deel van de wereld. Dat zal onder Trump zeker niet anders zijn. Dus moeten we zelf onze boontjes doppen. *Speak softly and carry a big stick*", zei Roosevelt. De attitude van Europa is lang geweest: *Speak loudly and carry a big policy paper*.

Heeft Angela Merkel een fout gemaakt met haar 'Wir schaffen das'?

"Merkel heeft de afweging gemaakt tussen twee risico's: ofwel zetten we de grens open, ofwel kijken we toe op de ontsporing van geweld aan onze buitengrenzen. Merkel heeft gekozen voor de weg van de minste kwaad. Snel daarna volde ze de nood om de controle te herstellen. Dus is dan de EU-Turkije-deal uit voortgekomen. Ook dat was nodig."

"Het pijnpunt is dat de volgende fase – hervestiging van vluchtelingen vanuit de regio – niet van de grond komt. Toen Dieterich Samsom de limiet legde op 250.000 vluchtelingen hervestiging per jaar, werd hij verkerkt door alle vluchtelingorganisaties. We zitten nu voor de hele EU aan 20.000. Hadden we maar naar Samsom gekeerd."

'We moeten de globalisering ombuigen en inpassen in onze Europese filosofie van de welvaartsstaat, in plaats van omgekeerd'

U neemt nadrukkelijk afstand van het moralisme van kosmopolitisch links.

"De ethische overweging dat je mensen beschermert tegen oorlogsgeweld volg ik, maar sommigen op links zijn te orthodox in hoe zij de realiteit daarvan zien. We moeten daar eerlijk in zijn: op een bepaald moment hadden we de migratie niet meer onder controle – mede door de zeer onrechtvaardige Europese coördinatie. "Ik ben ook geen fan van Erdogan, maar er moest wel iets gebeuren. Als je de Europees-Turkse deal afschiet, is het enige alternatief mensen laten verdrienen op zee. Dat kan toch nooit de linkse optie zijn?"

Uw boek en opiniestukken maken u zichtbaar. Blijft uw rol achter de schermen?

"Ik doe aan politiek op mijn manier: ik lever een bijdrage aan het ideeendebat. Maar als de partij oordeelt dat ik me nuttig kan maken door op een lijst te staan, dan zal ik dat doen."

U bent begonnen als links-iberaal bij ID21 (de vroegere beweging van Bert Anciaux). Bent u geradicaliseerd?

"Ach, de intellectuele zoektocht is nooit af, toch? Ik was aan de slag in Engeland toen de dotcom-bubbel barstte. Toen ik al dat private pensioenkapitaal in rook zag opgaan, besefte ik dat een robuuste welvaartsstaat met voldoende sociale bescherming geen overbodige luxe is. Bij elke volgende crisis ben ik die bescherming tegen economisch geweld sterker gaan waarderen."

Uw boek ook een rehabilitatie voor Frank Vandenberghe. Eindelijk.

"Ik ben altijd een grote bewonderaar van hem geweest. Het idee van de Unie van Welvaartsstaten komt van hem. Ik heb hem wel boekje op voorhand laten lezen. Met bonzend hartje. (glimlacht) Hij vond het goed. Ik blijf."

Er is ooit anders over hem gesproken in de partij.
"Het denk niet dat iemand ooit een probleem heeft gehad met zijn telend."

Naar een Europese Unie van Welvaartsstaten van Jan Cornillie is gratis te krijgen op www.s-p-a.be.